

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційне дослідження Чепелевської Марії Миколаївни
на тему «**Формування професійної компетентності майбутніх фахівців
туристичної галузі засобами інноваційних технологій**»,
подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 015 професійна освіта (за спеціалізаціями),
галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Актуальність дослідження та її зв'язок з науково-дослідними темами.

Туристична галузь у світовому масштабі останніми роками зазнала чималих потрясінь, пов'язаних із обмеженнями переміщення потенційних клієнтів через пандемію COVID-19, численними точковими обмеженнями пересування окремими територіями через локальні військові конфлікти, наслідки природних катаклізмів та явищ. Вітчизняна туристична галузь взагалі стоїть перед дилемою подальшого існування через сукупність несприятливих факторів: анексію частини території України у 2014 році, пандемічні обмеження 2020-2021 років і повномасштабне вторгнення російських військ на територію північно-східних, східних і південних областей. Воєнні дії спричинили психологічний тиск на туристів і унеможливили вільне пересування територіями, на яких знаходилася значна кількість цікавих для туристів природних, археологічних, культурних і архітектурних пам'яток.

Водночас туристична галузь України готова до найшвидшого відновлення повноцінної роботи й працевлаштування значної кількості населення, а для цього потрібно удосконалити підготовку майбутніх фахівців, адже світовий туризм не стоїть на місці – він постійно технологізується і розвивається. Вітчизняні туристичні компанії мають бути готові скласти повноцінну конкуренцію відомим світовим туристичним брендам. У цьому контексті дослідження Чепелевської Марії Миколаївни є актуальним, а його результати прогностичними. Зазначимо, що актуальність дослідження Чепелевської Марії Миколаївни посилюється виділеними суперечностями й важливістю їх розв'язання. Тому актуальність теми дослідження не викликає сумнівів.

Дослідження виконано у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського і є складовою комплексного наукового дослідження кафедри інноваційних та інформаційних технологій в освіті з теми «Інноваційні педагогічні технології навчання в умовах інформатизації освіти в Україні та за кордоном» (протокол № 8 від 23 грудня 2020 р.) та відповідає тематиці досліджень кафедри педагогіки і професійної освіти «Методологія і технологія моніторингу якості педагогічної діяльності» (державний реєстраційний номер 0108U001064).

Тему роботи затверджено Вченою радою Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол № 5 від 26.05.2020 р.).

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечується логікою подання поняттєвого апарату дослідження: об'єкта, предмета, мети дослідження, послідовним розв'язанням поставлених завдань, репрезентативністю джерельної бази, широкою апробацією дослідження (наукові положення, результати дослідження апробовані на науково-практичних конференціях різного рівня).

Значення для науки і практики отриманих результатів. Дисертаційна робота містить нові, раніше не захищені наукові положення, а обґрунтовані результати у сукупності розв'язують актуальну наукову проблему.

Наукова новизна і теоретичне значення дослідження полягає в тому, що вперше визначено педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх фахівців туристичної галузі засобами інноваційних технологій (використання засобів дистанційного навчання для підготовки фахівців туристичної галузі; застосування цифрових технологій у професійній підготовці фахівців туристичної галузі; поглиблене вивчення іноземної мови для професійної комунікації); обґрунтовано та представлено модель формування професійної компетентності майбутніх фахівців туристичної галузі засобами інноваційних технологій; уточнено поняття «професійна компетентність» майбутніх фахівців туристичної галузі, компоненти, критерії

та рівні професійної компетентності майбутніх фахівців туристичної галузі; набули подальшого розвитку форми, методи та засоби професійної підготовки фахівців туристичної галузі у закладах освіти засобами інноваційних технологій.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в тому, що в процесі роботи створено дистанційний курс з навчальної дисципліни «Основи туризмознавства» на основі використання цифрових технологій (розроблено для бакалаврів галузі знань 24 Сфера обслуговування спеціальності 242 «Туризм» освітньо-професійну програму «Туризм» на основі повної загальної середньої освіти), розроблено методичні рекомендації щодо застосування інноваційних технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців туристичної галузі, дидактичні матеріали до проведення занять на основі використання сучасних інноваційних технологій і платформ (інтерактивні словники, спільні документи, інтерактивні дошки, ментальні карти, мультимедійні презентації, віртуальні тури, блокчейн, доповнена і віртуальна реальність, відкриті освітні платформи для дистанційного навчання та вивчення іноземних мов, мовні курси, програми спілкування, засоби віртуальної реальності тощо).

Результати дослідження впроваджені в освітній процес Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (довідка № 06/33 від 15.09.2021 р.), Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (довідка № 141 від 29.09.2021 р.), Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти (довідка № 407/02-13 від 01.09.2021 р.), Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (довідка № 30-11/2082 від 06.10.2021 р.).

Оцінка змісту та завершеності дисертації. Мети дослідження авторка досягає розв'язанням чотирьох завдань, на виконання яких спрямовані усі складові наукової праці: вступ, три розділи, висновки до розділів, загальні висновки, джерельна база дослідження, актуальні додатки.

У вступі правильно, чітко й логічно виписано методологічний апарат дослідження, при цьому мета і завдання погоджені зі структурою та висновками роботи, а здійснений аналіз проблеми дозволив представити здобуті результати.

У першому розділі уточнено сутність поняття «професійна компетентність», наведено результати аналітичного огляду сучасного стану туристичної галузі, її впливу на світову та національну економіку, охарактеризовано впровадження сучасних цифрових технологій у сферу обслуговування, виникнення і розвиток високотехнологічних видів туристичних послуг, подано результати аналітичного огляду наукових публікацій з питань компетентнісного підходу до підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі. Авторкою викладено результати аналізу Стандарту вищої освіти першого бакалаврського рівня вищої освіти за спеціальністю 242 «Туризм». Представлено розроблену модель формування професійної компетентності майбутніх фахівців туристичної галузі засобами інноваційних технологій, охарактеризовано її структурні елементи та їх складові.

Заслуговує на схвалення, представлене у другому розділі, теоретичне обґрунтування педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх фахівців туристичної галузі засобами інноваційних технологій. Дисертанткою проаналізовано освітні платформи та програмне забезпечення для здійснення дистанційного навчання здобувачів, можливості використання в освітньому процесі сучасних цифрових технологій, що відображають інноваційні тенденції розвитку туризму та дозволяють повною мірою автоматизувати рутинні процеси.

На наш погляд, варто підкреслити цінність ідеї використання на заняттях елементів технологій віртуальної та доповненої реальності. Охарактеризовано можливості й засоби поглибленого вивчення іноземної мови для удосконалення комунікативних здібностей майбутніх фахівців туристичної галузі у роботі із закордонними колегами та споживачами послуг.

У третьому розділі описано організацію, методику та результати проведення дослідно-експериментальної роботи. Шляхом експерименту встановлено, що реалізація обґрунтованих педагогічних умов і моделі формування професійної компетентності майбутніх фахівців туристичної галузі засобами інноваційних технологій сприяла зростанню рівня сформованості досліджуваного феномену у студентів експериментальної групи, порівняно зі студентами контрольної групи, та підвищенню ефективності освітнього процесу.

Повнота викладу матеріалу дисертації у наукових публікаціях. Основні результати дослідження представлено в 11 опублікованих працях, із них: 4 статті у наукових фахових виданнях України; 2 статті у закордонних фахових періодичних виданнях, одна з яких у виданні, що індексується наукометричною базою Web of Science; 4 статті у збірниках всеукраїнських та міжнародних наукових, науково-практичних конференцій; 1 методичні рекомендації.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. Високо оцінюючи рецензовану дисертацію, привертаємо увагу до деяких аспектів, що потребують уточнення, пояснення, корекції, а саме:

1. На нашу думку, доречно було б у висновках до першого розділу конкретизувати сутність поняття «професійна компетентність» майбутніх фахівців туристичної галузі.

2. Робота значно виграла б, якби авторка висвітлила закордонний досвід формування професійної компетентності майбутніх фахівців туристичної галузі.

3. Уважаємо, що модель формування професійної компетентності майбутніх фахівців туристичної галузі була б більш інформативною, якби її організаційно-технологічний блок містив розширене відображення блоків «Змістове наповнення навчального процесу», «Форми, види організації навчального процесу», «Методи навчання», «Засоби навчання».

4. У роботі присутні стилістичні і граматичні недоліки.

Проте висловлені зауваження не є принциповими, мають дискусійний характер, а тому не впливають на загальну позитивну оцінку наукового дослідження Чепелевської Марії Миколаївни і не знижують високої теоретичної і практичної цінності проведеного дослідження.

Загальний висновок. Рецензована робота є завершеною, самостійною науковою працею, що містить наукові результати, яким властива наукова новизна, теоретичне і практичне значення, що свідчить про оволодіння дисертанткою методологією наукової діяльності та особистий внесок у розв'язання проблеми формування професійної компетентності майбутніх фахівців туристичної галузі засобами інноваційних технологій.

Дисертаційне дослідження «Формування професійної компетентності майбутніх фахівців туристичної галузі засобами інноваційних технологій», подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, повністю відповідає вимогам пп. 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 р. № 44 та «Вимогам до оформлення дисертації», затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 р. № 40, а його авторка, Чепелевська Марія Миколаївна, заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), галузі знань 01 Освіта / Педагогіка.

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри біології

Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського

Наталія Баярко

